

Den uforberedte gymnasielærer - et år efter gymnasireformen

Afleveringer fra elever, der ikke er rettet og derfor ikke kom med i årskaraktererne for 2014. Opgaver, der er skimmet igennem og aldrig blev læst. Lektioner, hvor jeg er uforberedt og improviserer eller viser film. Avisartikler fra 2011-12 anvendt i samfundsfag og økonomi i skoleåret 2013-14. Tværfagligt samarbejde, hvor jeg aldrig fik tid til at mødes med kollegaen. Turen til London, som jeg ikke havde tid til at planlægge som klassens lærer, og hvor jeg måtte melde afbud. Manglende samtaler med elever, opfølgninger på fravær, for sent afleveret undervisningsbeskrivelser og ingen evaluering af undervisningen. Spændende pædagogiske tiltag, som jeg i sidste øjeblik måtte sprænge fra.

En kort mail fra min leder om, at jeg i eksamensperioden skal flexe/afspadsere 111 timer svarende til 15 dage. Samme dag møder jeg en dygtig 3. G elev på gangen, som ivrigt spørger, om jeg synes, at opgaven er god. Jeg kan ikke få mig selv til at indrømme, at jeg ikke har læst den. Svaret bliver: *"opgaven ser god ud"*. Det blev dagen, hvor filmen knækkede. Jobbet som gymnasielærer er blevet uværdigt. Kvaliteten af undervisningen og læringsmiljøet har nået et absolut nulpunkt.

Gymnasireformen

Som lærer på et gymnasium har jeg nu i et skoleår oplevet overenskomsten mellem Gymnasieskolernes lærerforening og Moderniseringsstyrelsen. Reformen gik ud på, at der ikke længere må være en central aftale om, hvor lang tid det tager at løse en opgave. I stedet er det nye mantra: *"Løs opgaverne bedst muligt inden for din arbejdstid"*. I forhold til tidligere betyder det, at vi har fået pålagt ekstra hold og ekstra opgaver. Vi skal nu registre anvendt tid i et elektronisk system og i større udstrækning være til stede på gymnasierne.

Ud fra et samfundsøkonomisk perspektiv lyder intentionerne fornuftige. Samfundet skal sikre sig, at lærerne bestiller noget. At de møder på gymnasiet, underviser eleverne og arbejder i de timer, de får løn for. Et af slagordene er, at der skal ske en normalisering af lærernes arbejde i forhold til det øvrige arbejdsmarked.

Det lyder flot, at det er opgaver, der skal løses, men ved politikere og embedsmænd, hvad opgaverne består af på en moderne undervisningsinstitution? Hvad skal kvaliteten være ved løsningen af de dårligt definerede opgaver? Hvordan skal det måles? Har politikere og embedsmænd opstillet evalueringskriterier, hvorpå man kan bedømme reformens succes? Er reformen blot ideologi og en blind tro på, at man kan effektivisere og spare penge?

Undervisningsåret

Som underviser i samfundsfag og international økonomi har jeg haft 24 lektioner om ugen, hvoraf 4 er afholdt på en anden afdeling. Det giver ca. 2½ times ekstra transporttid om ugen. Herudover skal jeg finde tid til forberedelse, retning af opgaver, vejledning, diverse større projektarbejder, løbende vikardækning samt være klasselærer. Jeg har haft 6 hold, hvilket ca. svarer til 125 elever. Tiden til forberedelse er bestemt ikke 1 til 1.

Kolleger rundt i landet har været i samme situation. I forbindelse med censur, mødte jeg en lærer, der i det nye skoleår skulle have 10 hold! Vedkommende har nægtet dette, fordi han mente, at man ikke kan forholde sig til 300 elever, som skal have individuelle karakterer. En anden lærer havde haft 8 hold.

Som erfaren underviser er problemet ikke, at jeg ikke kan holde snakken kørende i lektionerne. Problemet er mere kvaliteten af den gennemførte undervisning. Det har konstant været tale om en slags nødforberedelse, hvor det handler om lige at komme igennem de næste lektioner. På trods af, at der i *"Bekendtgørelse om uddannelsen til højere handelseksamen"* er et krav om at inddrage aktuelt stof, har undervisningen taget udgangspunkt i ældre lærebøger, avisartikler jeg tidligere har anvendt, og spørgsmål jeg fremstillede for flere år siden. Der har ikke været tid til at planlægge undervisningen nøjere, inddrage eleverne, foretage undervisningsdifferentiering eller udvikle nyt stof.

Her ved undervisningsårets afslutning er det tydeligt at se undervisningens faldende kvalitet i de obligatoriske undervisningsbeskrivelser. De er blevet tyndere, færre avisartikler og mindre litteratur. Det opgivne stof er blevet ældre og mere traditionelt. Tidligere anvendte jeg tid på at fremstille opgaver. Nu overtager jeg blot materiale fra lærebøger og kopiere gamle eksamensopgaver fra undervisningsministeriet. Jobbet er blevet effektiviseret, men det er også blevet mindre interessant og fagligt udfordrende både for lærere og elever.

Som samfundsfag- og økonomilærer er mit største problem, at der ikke har været ordentlig tid til at læse aviser, se tv-debatter og følge med i faglitteratur. Jeg har haft vanskeligt ved at overholde bekendtgørelsens krav om, at eleverne skal kunne *"redegøre for aktuelle samfundsmæssige problemer og løsninger herpå"*, *"forklare tilblivelsen af løsninger på aktuelle samfundsmæssige problemer"* og *"diskutere aktuelle samfundsmæssige prioriteringer"*. Jeg har haft vanskeligt ved at leve op til kravet om, at *"det supplerende stof består typisk af eksempler fra den aktuelle debat i form af tekster, statistik og klip fra elektroniske medier."* Jeg har ikke kunne efterkomme lovens krav om, at *"i udvælgelsen af kernestof og supplerende stof skal eleverne inddrages."* Min praksis har ikke været, at *"undervisningen skal tilrettelægges tematisk – typisk med afsæt i elevernes undren og nysgerrighed omkring aktuelle samfundsmæssige problemstillinger"*. I korthed har jeg i det forgangne skoleår brudt loven ved ikke at overholde bekendtgørelsens anvisninger.

Undervisningsåret har været tumultarisk. Det startede med, at jeg skulle møde op på institutionen den 1. august 2013 kl. 8.00 på trods af, at der var 14 dage til at eleverne mødte. Arbejdet skulle normaliseres, og i mange dage var der tilstedeværelsespligt. Mit skoleår er nu sluttet med, at jeg fysisk skal holde mig væk, fordi jeg her midt i den travle eksamensperiode skal flexe/afspadsere 111 timer! Hvorfor er timer blevet så vigtige, når det ifølge reformen skulle handle om løsning af opgaver?

Stemningen er trykket blandt kollegerne. De fleste sidder nu atter og arbejder derhjemme. Det gamle fællesskab er forsvundet. Vi har hver især fået udstukket en individuel arbejdsportefølje. Mange af os har fået forhandlet os frem til specielle aftaler. Fælleskabet er under opløsning. Lærerværelset er blevet uhyggeligt tomt.

Hvad er formålet med reformen?

Som lærer på gulvet undrer jeg mig over, hvad formålet er med reformen? Er vi mere sammen med eleverne? Ja, jeg har fået flere lektioner, men er langt dårligere forberedt. Eleverne får færre opgaver og

senere feedback, fordi der er mindre tid til at rette dem. Arbejder vi mere tværfagligt? På ingen måde, da vi lærere ikke har tid til at mødes. Løser vi opgaver, og tænker vi ikke længere i timer? Efter tidsregistreringen har ledelse og lærere aldrig tidligere tænkt så meget i timer. Før arbejdede vi til, vi var færdige, og opgaven var løst. Nu arbejder vi kun i gennemsnit 37 timer om ugen.

Hvor er de pædagogiske visioner? Reformen bygger på manglende viden om lærerjobbet. Ideen er bl.a., at ledernes rolle skal styrkes, og de i større udstrækning skal lede og fordele i forhold til opgaverne. Men hvad er lige opgaverne for en gymnasielærer i Danmark? Problemet er, at det her ikke handler om produktion af pumper, klodser eller vindmøller, men om at skabe læring i unge menneskers hoveder. Lærerjobbet handler også om dannelse og om at etablere et godt læringsmiljø. Som lærer er man rollemodel, et moralsk fyrtårn og et helt menneske. Lederne kan ikke lede og fordele produktion af en enhed dannelse, opdragelse, viden, tillid, tryghed, inspiration, motivation, nysgerrighed, anerkendelse og glæde. Størrelserne kan ikke kvantificeres og passer ikke ind i et regneark.

Opgaverne er så mange og komplekse, så naturligvis kan mine ledere ikke fortælle mig, hvordan jeg konkret skal nedbringe min timekonto med 111 timer. Hvad er det, jeg skal undlade at gøre? Ikke undervise eleverne i 1 g, som ifølge skemaet har krav på undervisning? Ikke rette deres opgaver? Ikke snakke med elever på gangen? Ikke fremstille eksamensspørgsmål og afholde eksamen? Ikke rejse ud som censor? Ikke mødes med elever, som vil have en kommentar til deres projekt? Ikke afholde spørgetime? Ikke tage til en begravelse som klasselærer? Ikke komme til elevernes prom night?

I en demokratisk nationalstat bør en uddannelsesinstitution været et fælleskab, som er styret af nogle grundlæggende værdier som findes i samfundet. Ungdomsuddannelserne handler i korthed om, at vi ældre giver staven videre til de yngre generationer. Sådanne dannelsesinstitutioner må aldrig blive til fabrikker, der overtager erhvervslivets organisationsformer og management sprog. Dannelse er langt vigtigere og handler om opretholdelse af fællesskabet og nationen.

Som lærer er man forpligtet med hele sin person. Lad os glemme alt om timeregistrering, hvor vi opholder os fysisk, hvem der er leder, og hvem der er menig. Lad os i stedet få mulighed for at gøre arbejdet ordentligt og færdigt. Det kræver dialog, tid og ressourcer. Jeg arbejder gerne om søndagen, går til dimensionsfest om lørdagen eller forbereder mig sent om aften. At være lærer skal også i fremtiden være et kald.

Praksis må evalueres. Virker reformen efter dens hensigter? Overholdes bekendtgørelserne på gymnasieområdet? Er undervisningen blevet dårligere? Skal der ske justeringer? Måske vil undersøgelsen vise, at vi som samfund bliver nødt til at afsætte flere ressourcer til gymnasieområdet eller at opgaver, kvalitet og lovgivning skal gentænkes, så der bliver overensstemmelse mellem lovgivningen og praksis.

Dato: 21. juni 2014.

Lektor på et handelsgymnasium

Cand. Scient. Pol. og Master i Evaluering

Peter Gorm Larsen, Hortensiavej 33, 7700 Thisted

E-mail: policy@policy.dk , Tlf. 97912303